

[Carl P. Jensen.]

har indtryk af, at han ved, hvad det drejer sig om. Her kunne man have ladet en kyn- dig ekspert føje sig til de øvrige, man har i denne bog.

At ministeren ikke med ét ord nævner fødestedskriteriet i sin redegørelse, forstår jeg meget vel. Det grønlandske planlæg- ningsråd har nemlig påtaget sig at overveje, om der skulle findes en løsning på dette meget ømtålelige problem, som tingets med- lemmer kender fra G-60 betænkningen. Jeg har netop set, at dette planlægningsråd — det er refereret i sidste nummer af Grøn- landsposten for den 16. april — nu har af- sluttet sit arbejde med en indstilling til landsrådet, hvori det bl. a. siges:

„Udvalget indstiller derfor, at landsrå- det vedtager, at rådet i erkendelse af, at det ikke har været muligt at finde frem til holdbare forslag til nye lønsystemer til afløsning af det ved den grønlandske tje- nestemandsløvs af 1964 fastsatte lønsys- tem, stiller sagen i bero indtil videre.“

Denne indstilling blev vedtaget af lands- rådet, men i den nævnte bog, „Grønland i fokus“, hedder det på side 16 om dette føde- steds-kriterium:

„Et resultat af denne forskelsbehand- ling af en formelt anerkendt ligeberettiget borgergruppe i det danske rige har bl. a. været, at Danmark endnu ikke har kun- net ratificere de europæiske menneskeret- tighedskonventioner.“

Man burde, ikke mindst med nationalmu- seet som udgiver, være lidt mere kritisk, og man burde vide, at dette er noget vrøvl.

Naturligvis begås der fejl i Grønland. Man bør jo her erindre, at kun dér, hvor der al- drig sker noget, begås der heller ingen fejl; men de utilsigtede fejl, der altid vil være uundgåelige, kan man lære meget af.

Jeg vil gerne nævne et par områder: boli- gen og boligmiljøet. Da man i 1950'erne stod foran den store indsats for at bekæmpe tu- berkulosen, skulle man i hast sanere nogle sundhedsfarlige boliger, og de blev erstattet med et antal etrusms-huse på ca. 28 m² ofte til familier på 7-8 personer. I G-60 betænk- ningen satsede man på en forøgelse af bolig- arealet fra 34 til 41 m², men det blev ret hurtigt justeret med henblik på at nå frem til familieboliger, der nærmer sig dansk standard i udstyr og også i areal.

Det drejer sig om boligindretning, plan- udformning og terrænpleje, som man sætter ind på for at tilvejebringe et godt bolig- klima i erkendelse af, hvad boligen betyder i et land som Grønland. Man har endog taget de grønlandske husmødre med på råd ved afholdelse af et boligseminar for at prøve at finde frem til, hvilke erfaringer man har gjort i en tid, hvor man har kunnet vælge mellem forskellige boligtyper.

Alt dette er noget, der vil blive fulgt op. Fritidsrecreationen har også været forsømt, ikke mindst for de udsendte arbejdere, der kun har fået stillet en primitiv sovekabine til rådighed. Men her gælder det, at den af ministeren omtalte befolkningsekspllosion har gjort det umuligt at klare den ønskede standardforbedring i den takt, man gerne ville.

Der er ingen, der har kunnet forudse, at man på 14-15 år ville opleve en fordobling af befolkningstallet, en forøgelse af gennem- snitslevealderen fra 30 til 60 år og, som mi- nisteren sagde, en nedbringelse af tb-døde- ligheden fra for blot 14-15 år siden 375 dødsfald om året til nu kun et, to eller tre trods forøgelsen af befolkningen med nær 100 pct.

Når halvdelen af befolkningen, dvs. ca. 20.000, er under 15 år og heraf igen halvde- len, nemlig 10.000, er i den skolepligtige alder og de skal fordeles på 100 skoler — jeg vil hellere kalde det for undervisningssteder for en stor del — hvis lærere for mindre end en tredjedels vedkommende behersker det grønlandske sprog, må det give problemer, også med hensyn til mulighederne for kon- takt mellem udsendte og hjemmehørende, ikke alene i skolen, men også på arbejds- pladserne. Det må også give en række soci- ale problemer, og her må man håbe på, at det nyoprettede arbejds- og socialdirektorat har betydelige muligheder; jeg vil tro, at man er rustet til at påtage sig løsningen af disse opgaver.

Men sideløbende med disse meget store problemer har man skullet udbygge hoved- erhvervet på Grønland: fiskeriet, ved ud- bygning af fiskerflåden med trawl- og line- både og ved en forøgelse af forædlingspro- duktionen i landet. Det er denne proces, man hævder at grønlandere har været pas- sive tilskuere til. Det ligger vel i sagens na- tur, at man i de første hektiske år ikke